

'DIT HEB IK TOT U GESPROKEN, OPDAT MIJN VREUGDE IN U ZIJ EN UW VREUGDE VERVULD WORDE.' (JOH. 15:11)

door Jurjen Beumer

Beste gemeente. Vanochtend wil ik graag met u nadenken over de vreugde, de vreugde in ons leven, de vreugde in ons bestaan.

De laatste keer dat ik hier preekte ging mijn preek over de tranen, de vele tranen die wij schreien in en over ons leven. Vele, vele voorbeelden kunnen we vinden als we het hebben over onze tranen, er valt ontzettend veel te huilen. Is dat ook zo met de vreugde? De krant, de tv, de verhalen van de mensen om ons heen, ons eigen leven; vreugde, verwondering, geluk? Nee, die voorbeelden liggen veel minder voor het oprapen. Het lijkt alsof er een triest grauwsluier over ons bestaan is getrokken waardoor de blauwe hemel en het ruime uitzicht wordt tegengehouden. Vreugde? 'Pas maar op dat je niet al te mooi gaat praten', ik hoor het u zeggen. Vreugde? 'Je moest eens weten, hoe diep ik er zo nu en dan onderdoor moet gaan.' Maak het alsjeblieft niet te mooi.

En als er al vreugde te beleven is, dan toch zeker niet in de sfeer van de godsdienst en het geloof. Hoe vaak hoor ik mensen niet zeggen, dat het in en rond de kerk(en) zo vreugdeloos toegaat. 'Jullie spreken over een blijde boodschap', gaat men verder, 'maar jullie gezichten staan er totaal niet naar.'

Maar ook die boodschap zelf, vinden veel anderen (vooral jongeren), die is zo zwaar, zo serieus, zo ernstig. Er wordt zo weinig gelachen en plezier gemaakt in die verhalen. Kijk maar eens goed, zeggen ze dan, meer dan de helft van de evangelieverhalen gaan over de lijdensijd. Loodzwaar, ernstig, triestig, begrafenisachtig. Hou toch op met je vreugde! Iemand schrijft: 'In feite is er maar één verschil tussen kunst en religie, en dat is het totaal gebrek aan humor in de laatste. Religie is kunst zonder humor - nergens in de bijbel is een grap te vinden, het is de wereld van dichtgemetselde ernst.' (Peter Schat, *De toekomst der religie. God is kunst*, in: Letter en Geest/Trouw van 5/10/96)

Dit alles, beste gemeente is allemaal waar en **niet** waar. Eerst: het is waar. Een collega die onderzoek deed naar het woord lachen in de bijbel, schrijft dat het 'helaas niet het resultaat opgeleverd dat ik ervan verwacht had: lachen is vrijwel nergens een uitdrukking van ongedwongen vreugde, van uitbundige vrolijkheid.' (Marieke den Hertog, *Lachen in de Hebreeuwse bijbel*, in: Interpretatie van juni 1995) Het is waar, en hoe kan het ook anders. Het leven is toch ook zwaar, moeizaam, zeker als de glans van onze jonge jaren er af is. Ik logeerde laatst bij mijn moeder en zag in een slaapkamer een kinderfoto van mijzelf hangen. U kent dat wel, toen kwam er nog wel eens een fotograaf aan huis, en die nam dan ook attributen mee; speelgoed, vaasjes en nog meer van die dingen ter verlevendiging van de foto. Voor mij had de fotograaf zo'n houten wagentje meegenomen, met blokken erin. Daar spelen kinderen veel mee, nog, al die houten blokjes in en uit het wagentje. Go, dacht ik, zo gaat het inderdaad bij het groeien, groter worden, ouder worden: jouw persoonlijke houten wagentje wordt gedurende al die jaren steeds verder opgeladen met blokken. Voller, steeds voller. Het wagentje wordt een kruiwagen vol, een bakfiets vol, een vrachtauto vol. Bezwijk ik onder die last, ga ik er onderdoor als al die blokken, dwz al die ervaringen die ik opdoe in het leven en niet begrijpen kan, mij verpletteren. Zie ons een kromlopen, zuchten, strijden, zeulen, sjouwen, sjacheren. Heeft het evangelie niet groot gelijk dat inderdaad de helft van het leven uit lijden bestaat?

Het is waar en het is niet waar, zei ik zoëven. Want, en nu komt het er op aan, wij zouden inderdaad ten dode opgeschreven zijn als niet iemand langskwam, als niet iemand aan boord kwam van dat houten wagentje. Althans, dat vertellen de geschriften van de bijbel ons. Aan ons doldraaiende verdriet wordt een wending gegeven, aan de zee van tranen wordt een zonnestraal toegevoegd. Die genadige wending en die hemelse zonnestraal worden nooit gegeven los van het verdriet en los van

het lijden, maar er altijd midden in. Niemand van ons ontkomt aan verdriet, aftakeling en dood, al die granieten blokken van verdriet plus alle wereldleed, ze komen, zonder dat we het willen op ons bordje.

Weet u, dat is blijde boodschap, dat is de genade (charis/gein) van God dat er midden in het tranendal iemand langsij komt, in ons wagentje stapt. En deze iemand is wat wij zouden noemen ervarings-deskundige. Een heel evangelie lang wordt hij op de proef gesteld, getraind, vertrap, teleurgesteld, weggemoffeld, niet serieus genomen, aan de kant geschoven, terzijde gesteld, tenslotte als oud vuil weggetrapt en aan een stuk hout kapot gemarteld. En waarom? Waarom kreeg deze mens, DE mens, Jezus is zijn naam, zoveel voor zijn kiezen? Waarom kreeg hij alle leed en lijden van de wereld op zijn schouders? Omdat hij zijn identiteit, zijn mens-zijn niet vond en vastzette in de hopeloosheid van het leven, maar omdat hij zijn ziel en zaligheid grondvestte in Degene die hij zijn Vader, zijn Abba noemde, Vader-Moeder. Daarom!

Je leven vastmaken aan de Bron, aan de Bron van vreugde, in goede en kwade dagen. In goede dagen kunnen we misschien die vreugde soms extra voelen, God die ons zegent en gezondheid geeft, laten we die opgeslagen voorraad vreugde (chara) dan gebruiken voor de tijden van de kwade dagen.

En wat is dan die vreugde. Dat is, dat diep in ons vlees en bloed (in ons hart, in onze ziel) de vreugde verankert ligt. Het is God zelf die in ons woont op de bodem van ons hart. Vaak kunnen we God daar niet bereiken, de verwondingen die we oplopen aan het leven en waar we onze handen vol aan hebben, verhinderen dat. Maar soms is er misschien opeens die rust, of net dat ene woord, die ene flard van muziek, die zonnestraal door een herfstig bladerdak, die medemens die mij een schouderklop geeft. Soms breekt God zelf door, soms breekt zijn licht door de zwarte duisternis van ons bestaan. Die momenten, die gouden momenten, beste gemeente, probeer daar op te leven, weet dat het nu reeds kleine kloppsignalen en knipogen van de Eeuwige zelf zijn. Tast in de stilte van uw gebed naar deze tekens en deze geluiden. De bekende kinderpedagoog professor Ter Horst leert ons hoe belangrijk deze gouden momenten vooral voor kinderen zijn, ze kunnen er vaak een leven lang op teren. Ter Horst vertelt als voorbeeld een mooi verhaal uit de kindertijd van zijn moeder. 'Toen mijn moeder negentig was ...'

Het is opvallend hoe vaak de evangelist Johannes, die intieme schrijver over de relatie tussen Jezus en God, tussen Jezus en ons het woordje 'in' gebruikt. 'Blijf **in** Mij, gelijk ik **in** u.' (15:3) 'Wie **in** Mij blijft, gelijk ik **in** hem of haar, die draagt veel vrucht, want zonder Mij kunnen jullie niets doen.' (15:5) Deze zinnen over 'de ware wijnstok' staan net vóór het stukje evangelie dat wij net lezen. Jezus' identiteit ligt, zo zei ik, geheel bij zijn abba. En nu is Johannes er op uit om zijn gemeente te laten zien, te leren, dat die verankering die Jezus heeft óók voor hen is weggelegd. Jezus zegt: 'Zoals de Vader Mij heeft liefgehad, heb ik ook jullie liefgehad.' Die innige band met de Vreugdebron van het bestaan, God zelf, wil Jezus niet voor zichzelf houden, maar delen, uitdelen, doorgeven, bemiddelen met ons. 'Blijft **in** mijn liefde.' Wat moet je daar voor doen, zo vervolgt de tekst, ja, je moet er wel iets voor doen, en dat is, zegt Jezus, mijn geboden onderhouden. Dat heb ik, Jezus, ook gedaan, 'gelijk ik ook de geboden van mijn vader bewaard heb en in zijn liefde wil blijven.' (15:10)

Deze dingen zeg ik tegen jullie, gaat Jezus verder, en nu komt de tekst van vanochtend; deze dingen zeg ik tegen jullie 'opdat mijn blijdschap/vreugde **in** jullie is en jullie blijdschap **vervuld worde**.' Jezus zegt als het ware: 'diep in jullie zit werkelijk heel veel vreugde, ze is daar vanaf jouw schepping door God zelf ingelegd. Die vreugde is nu precies de levensadem waar jij mee en op leeft, is precies datgene in jou waarmee jij jou volgeladen kruiwagen kunt trekken. Die vreugde **is** er al, zit verstopt in jou, en **omdat** die vreugde er is ben je precies mens. Sterker nog: die vreugde **maakt** jou tot mens, die vreugde is de bedoeling van jouwe mens-zijn. Maar misschien ben je dat vergeten en denk je dat het niet waar is. Zeker, begrijpelijk, want wat gebeurt er allemaal niet in jouw leven. Maar daarom ben ik gekomen om opnieuw die vreugde in jou op te delven, om ze, zoals er letterlijk staat, **vól** te maken. Ik voeg mijzelf aan jullie toe, ik word jullie reisgenoot, ik stap aan boord van die overvolle vrachtauto met granieten blokken. Em omdat je nu die blijdschap, **mijn** blijdschap, (opnieuw) ervaart, kun je ook die geboden van mijn vader aan. Want dat gebod, is een prachtig nodiging om nu die vreugde ook te gaan delen met de andere mensen om je heen, zij immers hebben op de bodem van hun ziel ook een diepe vreugde, ook al zien ze het niet, ook al ervaren ze het niet, net zoals jij het tot voor kort ook niet zag en wist!

Wat is dan dat gebod? Dat je elkaar liefhebt. Het staat er kort en simpel. Elkaar liefhebben, elkaar liefhebben omdat **nú** de relatie tussen mensen niet meer loopt via de buitenkant, maar via de Vreugdebron in ieder van hen, in ieder van ons. Kijk, als we uit onszelf en onze menselijke begeerten en aandoeningen met elkaar omgaan wordt het puinhoop, oorlog, tumult en chaos, maar als we **in** elkaar de liefde en de vreugde van God gaan opsporen dan daagt een nieuwe hemel en een nieuwe aarde. Weet je nog niet wat die liefde is? Okay, Johannes gaat nog een stapje met ons verder. Ach mensen, wat een ongelooflijke revolutie die liefde, wat een omkering van de feiten van alle dag. Hoor wat er staat. 'Niemand heeft grotere liefde dan dat hij of zij het leven inzet voor zijn vrienden. Jullie zijn mijn vrienden ... '. Het gebod is liefde en de liefde is **vriendschap**. Als dat eens zou kunnen, vriendschap. Stel dat ieder van ons **écht** een vriend of vriendin had. Stel dat iedereen die eenzaam is, zich afgewezen en verlaten voelt **écht** een vriend of vriendin had. Want wat is een vriend? Het is iemand op wie je je helemaal kunt verlaten, bij wie je alles kwijt kunt. Het is iemand die je ten diepste kent. Het is iemand die de verborgen en gewonde plekken in jouw leven opzoekt en geneest. Bestaat er zo iemand? Kan een mens **dát** geven? O ja, wij kunnen veel voor elkaar doen en betekenen als we willen. Maar ook datgene wat ik net noemde? Je leven inzetten voor je vrienden? Of zou Jezus hier al zichzelf bedoelen, met het oog op die goede vrijdag en die paaszondag?

Jullie zijn mijn vrienden, zegt Jezus, IK heb jullie van slaaf tot vriend gemaakt. Ik heb jullie uitgekozen, ik heb jullie gezien in je zeulen en afpijgeren. Wat een slaven waren jullie, slaven nog het meeste van jullie zelf. Omdat jullie de diepe vreugde in jullie bestaan, een leven met God, over het hoofd zagen, omdat jullie de kleine gouden momenten van iedere dag niet meer beleefden. Gouden momenten midden in de strijd van alle dag.

Een moeder vertelt: 'Bron van vreugde dat is mijn dochter voor mij, al jaren. Dertig jaar geleden ...'